

A magyar zsidóság parlamentje

Írta: dr. Boda Ernő, a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettese.

Rendkívüli időkben ejtette meg tisztújító választásait zsidóságunk szertartási, kulturális és humanitárius intézményei fenntartására létesített testülete: a Pesti Izr. Hitközség.

A mai idők sorsdöntő jelentőségének átérzésében összekapcsoljuk a múltat a jelennel és e választások jelentőségét nemcsak autonómiánk szabályos időközökben visszatérő életnyilvánulásának tekintjük, hanem zsidó autonómiánk fenntartásának e tényében magának az önkormányzati jognak sértetlen fennmaradását üdvözölhetjük.

Amikor a m. kir. kormányzat alkotmányos belátása a rendkívüli körülmények között jóváhagyta választóink akaratának megnyilvánulását, nem kívánt belenyúlni az autonómia menetébe és ezzel a törvényen, a királyi, majd a vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletekkel megerősített hatályos szabályzatainkon alapuló autonómiánk megújulását statuálta.

A magyar alkotmánytörténet azt tanítja, hogy IV. Béla kiáltáslevele óta – amikor még a rendes hatóságoknak sem volt, semmiféle joguk a zsidók felett és amikor a zsidóság saját törvényeiből kifejlesztett ősi jogérzékkel egymásközi peres ügyeiben maga ítélkezhetett és belügyeiben meg volt a teljes önkormányzati joga –, a Corpus Jurisnak a zsidóellenes törvények egész sorát kellett hatályon kívül helyeznie. Az 1867:XVII. t.-c., továbbá az 1895:XLII. t.-c. a visszatérő jogegyenlőség szabályozásakor lényegében már nem statuált új jogot, hanem csak a ténylegesen megvolt jogállapotot törvényesítette. A magyar zsidóság alkotmányos szervezete kifejlődésének tehát a hazai talajon megvan a gyökérzete.

Bár az emancipációhoz jutott zsidóságunk az 1868/1869. egyetemes gyűlés határozmányai szerint oly jellegű új szervezetet kapott, amely a régi joggal szemben pusztán az egyházi életre korlátozódik és így a mai értelemben vett Hitközség a zsidó közösségek (communitas Judaeorum) politikai közületeivel szemben lényegesen szűkebb térre szorult, mégis mai önkormányzatunkat nem minden ok nélkül illetheti meg a zsidóság parlamentjének elnevezése. Bizonytal nem egyszerű epitteton orans, mert feladataink hatványozott mértéke es az a körülmény, hogy közjogi vonatkozású jogosítványainkat valójában még csak e helyütt gyakorolhatjuk csorbítatlanul, ennek az elnevezésnek alkalmazását méltán indokoltta teszik.

A Pesti Izr. Hitközség életfunkciójának újabb biztosítása országos viszonylatban kihat az egész magyar zsidóságra. Hitközségünk elkövetkező munkássága során irányító példaadását követik majd az ország területén elszórtan élő hitközségek hitbeli, erkölcsi és társadalmi téren egyaránt.

Ma a történelmi zsidóság legszomorúbb napjait éljük és ebben az időben az erkölcsi megújulásunknak az ország vezető hitközségének kebeléből kell kiindulnia, melynek erejével össze kívánjuk fogni- az egész magyar zsidóságot, hogy azok legyünk, amik voltunk:

– Legyünk örök források az örök hitnek. Legyünk örök források az emberszeretetnek, legyünk örök források a zsidóság mélyesegségei religiójából fakadó magasra ívelő eszményeinek.

A Pesti Izr. Hitközség az ősi hitközségek szilárd talapzatán állva, a vallás szentségével és a vallás erejével ott kíván állani Hazánk megnagyobbodásával hozzánk visszatérő hittestvéreink mellett.

A magyar zsidóság új parlamentje nem lehet túlzó törekvések és komolytalan kísérletezések játékszerévé. Nagyra kívánja értékelni hitközségi életünknek a komoly és felelősségteljes átgondoláson megérlelődött bírálatát és ezért lelki revíziót követel minden hittestvérünkötől, aki közjogi jogosítványának gyakorlásában részt vehet hittestvéreink sorsának intézésében. Lelki revíziót követelünk a zsidó közéletben, hogy hidat építhessünk a szakadék felett, amelyet a gyűlölködés vágott sorainkban, hogy a sebeket gyógyíthassuk és előkészíthessük a magyar zsidóság boldogabb jövőjét.

Autonómiánk új korszakának küszöbén szálljon fel az egész magyar zsidóság egyesített fohásza:

– Isten áldása és végtelen kegyelme kísérje a Pesti Izr. Hitközség új korszakának munkásságát!

A bécsi antiszemita között egy Ernst Schneider nevű mechanikus volt a leghangosabb, a legvéresebb szájú. Egyszer Lembergbe utazott egy iparos kongresszusra és csodamódra itt egészen jámborul viselkedett. Egyetlen zsidó szó sem hagyta el az öblös száját. Ennek a meglepő megjuhászkodásnak ez a háttere:

A megérkezése után egy Schneider nevű stanislaw szabó látogatta meg az antiszemita vezért. Hatalmas szál ember volt. Bemutatkozott:

– Én a stanislawi Schneider (azaz szabó) vagyok, maga a bécsi Schneider. Jó lesz, ha mind a ketten tisztességesen fogunk viselkedni itt Lembergben.

Így szólt, hatalmas mancsával megemelte a kalapját és távozott. Schneiderbe pedig belefagyott a szó ennek az óriásnak láttára.

Schneider betanította a gyermekeit. Ha bemutatkoznak, a nekük mellé oda kell biggyesszék:

– Gyűlölöm a zsidókat,

A lánya mégis egy Kreitner nevű zsidóhoz ment férjhez és később áttért a zsidó vallásra. A fia miatt pedig Schneider reichsrati képviselő úr nyilatkozatot kellett közzétegyen a hivatalos lapban, hogy könnyelmű adósságaiért nem vállalja többé a felelősséget, így érte utól jobbról és balról is a nemezis.